

2023 – DOSARELE PATRIMONIULUI (CXLIII):

blazonul bordat de un dragon? - străzile, parte a identității unui oraș!

- casa Mövert, pe str. Octombrie Roșu?- 697 străzi în Sibiu!

Casa Mövert martora ocupării și distrugerii Sibiului de către principele Gabriel Báthory, între 1600 - 1613!

Blazonul bordat de un dragon care își mușcă coada!

Strada Brukenthal este formată prin închiderea unei porțiuni a Pieței Mari după construirea clădirii Băncii de Credit Funciar!

Fiecare stradă are o istorie a ei!

cele 697 de străzi ale orașului Sibiu!

Familia nobiliară maghiară Báthory, în Sibiu?

Dosarele patrimoniului (CXLIII)

Anul comemorativ al imnografiilor și cântăreților bisericești (psalți)

Anul omagial al pastorației persoanelor vârstnice

Pentru a descoperi Sibiu, vă invităm să consultați lucrarea ing. Aurelian Dobrotă „**Străzile Sibiului. Dicționar explicativ al denumirii străzilor**” (lucrare distribuită gratuit, executată în 2018, de Editura Honterus și finanțată de Departamentul pentru Relații Interetnice din cadrul Secretariatului General al Guvernului României prin intermediul Forumului Democrat al Germanilor din România). Reproducem argumentul din „*Cuvântul autorului*”: «**Străzile sunt parte a identității unui oraș. Fiecare plăcuță cu nume de stradă este o punte care asigură memoria urbană. Fiecare stradă are o istorie a ei, iar povestea străzilor din Sibiu e povestea orașului Sibiu. Fiecare perioadă istorică a adus cu ea noi denumiri ale străzilor, schimbând în final, după bunul plac al regimului politic, identitatea orașului. Numele unor străzi a fost schimbat atât de des, încât oamenii au fost bulversați, pentru alte străzi istoria nu e cunoscută ... Numele străzilor are o mare importanță, pentru că ele intră în conștiința a mii de oameni. De aceea ar trebui alese cu grijă, pentru că condiția unei străzi nu se reduce la tăblița care îi indică numele. Numele străzii trebuie să-ți spună ceva despre istoria locului, despre istoria orașului, a țării. În Evul mediu și chiar mai târziu, străzile orașului nu purtau nume de personalități sau de evenimente istorice. Ele își luau nume de la ocupațiile locuitorilor lor, de la edificiile importante care se aflau pe ele sau după persoanele de văză ce locuiau acolo. (...)**

În anul 1777, prin ordin al împăratului începe numerotarea caselor. Anul 1833 aduce instalarea primelor tăblițe cu denumirile străzilor și renumerotarea caselor. Aceste tăblițe vor fi

înlocuite cu unele noi în anul 1869. În anul 1872, comunitatea oraşului hotărăşte atribuirea de nume străzilor, schimbarea denumirii unor străzi şi numerotarea caselor.

La 3 octombrie 1909, reprezentanţii oraşului schimbă denumirea străzii Mühlgasse în strada Andrei Şaguna, în memoria mitropolitului defunct. A fost prima stradă din Sibiu care a purtat numele unei personalităţi româneşti.

După Marea Unire de la 1 decembrie 1918, denumirea oraşului se schimbă oficial în Sibiu. În anul 1921 apare „Tabloul numirii străzilor din oraşul municipal Sibiu aprobat de Ministerul de interne cu Nr. 1433/921 (...) La 15 august 1920 Magistratul oraşului hotărăşte ca toate inscripţiile publice să fie redactate mai întâi în limba română, iar din 15 octombrie 1922 sunt aplicate noile plăci de străzi bilingve. Autorităţile locale trecute în subordinea regimului Regatului Român, au recurs la traducerea vechilor denumiri germane în limba română. O caracteristică a denumirilor acestei perioade este aceea a prezenţei formelor vechi ale ortografiei limbii române. Străzile purtau denumirea personalităţilor importante care defineau spaţiul oraşului nostru, pentru ca oamenii să nu uite tradiţia Sibiului. Comuniştii veniţi la putere în anul 1945 au încercat să anuleze această tradiţie şi prin schimbarea numelor străzilor. În anul 1947 apare prima mare schimbare a nomenclaturii străzilor. Dispar aproape în totalitate numele personalităţilor săseşti. Străzile redenumite primesc nume de personalităţi ale istoriei şi culturii, dar şi foarte multe nume cu puternică simbolistică sovietică şi comunistă. Anul 1949 aduce noi modificări de nume tramei stradale. Creşte numărul străzilor cu nume comuniste. O a doua mare schimbare a nomenclaturii străzilor are loc în anul 1965, ca urmare a desprinderii de sub influenţa sovietică. Se încearcă revitalizarea fiinţei naţionale de către comunişti şi, în perioada aceea, dispar denumirile sovietice şi apar denumiri cu rezonanţă istorică şi culturală românească. Oraşul creşte şi-şi adaugă an după an noi cartiere. (...) În fine, ultima mare schimbare a nomenclaturii străzilor are loc în anul 1991 (la 15 februarie Prefectura Sibiu a aprobat schimbarea denumirii unor străzi). Noua administraţie, pentru a sublinia dorinţa de reînnoire a legăturilor cu trecutul democratic, a anulat cele mai importante denumiri date de comunişti şi a revenit la câteva din vechile denumiri. Din punct de vedere al denumirilor, **cele 697 de străzi ale oraşului Sibiu** (2016) se grupează astfel: **nume de persoane - 232, nume geografice - 139, nume de plante - 69, nume de animale - 16, legate de evenimente istorice - 25, specific locale - 89, altele 112.** Dintre numele de persoane, 180 sunt româneşti, 15 nemţeşti (...) 10 italieneşti (...), 5 franţuzeşti (...), 4 ruseşti(...), 3 ungureşti (...), 3 greceşti (...), 2 englezeşti (...), 2 spaniole (...) 2 olandeze (...), 1 polonez (Copernic Nicolaus). Dintre numele de persoane, 40 sunt istorice (...), 38 militari (...), 4 preoţi (...), 73 oameni de cultură (...), 51 scriitori (...), 19 oameni de ştiinţă (...), 6 personalităţi locale (...) şi un personaj mitologic (Prometeu) ...».

În acest dicţionar (368 de pagini şi CD) regăsim str. Brukenthal Samuel în „**Oraşul de Sus**”, poate cea mai scurtă din centrul istoric al Sibiului, având aprox. 66 metri. Denumirile vechi ale străzii sunt: în 1943 - str. Primăriei; 1965 - str. Octombrie Roşu, cu referire la evenimentul istoric cunoscut ca Revoluţia din Octombrie; 1991 - str. Brukenthal Samuel. Se ştie că Samuel von Brukenthal (26 iulie 1721, Nocrich - 9 aprilie 1803, Sibiu) a fost guvernatorul Transilvaniei, colecţionar de artă şi fondatorul muzeului care îi poartă numele, construit după model vienez - în stilul barocului târziu. Palatul a devenit muzeu public - efect al dispoziţiilor testamentare - fiind unul dintre primele instituţii muzeale din Europa.

Pe această stradă, patru imobile sunt clasate ca monumente istorice: **Casa Mövert** (nr. 1, datată în sec. XV, sec. XVI, sec. XVIII), **Fosta Bancă de Credit Funciar - azi Primăria Municipiului Sibiu** (nr. 2 şi Piaţa Mică nr. 5, datată la 1906), **Casa Göllner** (nr. 3, datată în sec. XVI-XVII, mijl sec. XIX) şi **Casă** (locuinţă de raport, la nr. 4, datată în 1901-1910).

Despre stradă și „Casa Mövert” aflăm din „Sibiu ghid cultural – turistic” (1998) - autori Alexandru Avram și Vasile Crișan -, o lucrare utilă, ce-și justifică actualizarea și reeditarea; reproducem selectiv: «Strada Brukenthal este formată prin închiderea unei porțiuni a Pieței Mari după construirea clădirii Băncii de Credit Funciar. Imobilul de la nr. 1 este compus din șase corpuri de clădire organizate în jurul a două curți interioare ce comunică între ele printr-un gang, această volumetrie datorându-se unei evoluții îndelungate (secolele XV-XIX) Corpul principal ocupă integral frontul spre stradă al parcelei și are o formă aproximativ dreptunghiulară, cu un mic rezalit spre curte. (...) Corpul principal păstrează numeroase elemente specifice goticului matur și târziu. (...) La etaj se mai găsesc două încăperi boltite în cruce, una deasupra gangului spre curte și cealaltă spre fațadă la traveea din dreapta. Spațiul cel mai spectaculos este cel al gangului, unde cele șase travei boltite în cruce, ... , sunt despărțite în două grupe de câte trei prin intermediul celor două arce dublouri, dintre care cel spre curte are aparența unui portal dezaxat. În gang sunt prezente cele mai multe elemente ce atestă transformările renaștentiste ale casei. Primul în ordine cronologică se află la baza casei scării și este un ancadrament de ușă dreptunghiulară din piatră, care prezintă încă baghete încrucișate, reprezentând deci o formă de trecere de la gotic la renaștere. Un alt ancadrament de piatră se află la ușa de acces în încăperea de mari dimensiuni dinspre stradă, din traveea din stânga. Acesta, de asemenea, de formă dreptunghiulară, prezintă la partea superioară o friză de denticuli, specifici Renașterii. Un blazon de formă circulară, databil în jurul anului 1600, din piatră, cu diametrul de aproximativ 25 cm, este încastrat în peretele gangului. **Blazonul bordat de un dragon care își mușcă coada este împărțit în trei câmpuri verticale de forma unor ecusoane, în cel din stânga fiind figurată acvila imperială, în centru - colții de mistreț ai familiei Báthory, iar în dreapta - stema Transilvaniei cu cele șapte turnuri.** Deasupra câmpului central este plasată o coroană cu elemente florale. La etaj, în traveea din dreapta, se păstrează un ancadrament de fereastră cu profilatură specifică Renașterii, având o cornișă puternic exprimată. La sfârșitul secolului al XVIII-lea s-au adus unele modificări acestui corp. (...)». În majoritatea curților din centrul Sibiului, accesul este liber (în timpul zilei), fiecare vizitator interesat de istoria Sibiului putând descoperi istoria locului și modul de conservare a imobilelor și elementelor de arhitectură care le-au asigurat protecția legală. Nimic nu amintește de tragedia cetății, de la începutul sec. al XVII-lea!

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<https://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2023-dosarele-patrimoniului-cxliii-blazonul-bordat-de-un-dragon-strazile-parte-a-identitatii-unui-oras-casa-movert-pe-str-octombrie-roșu-697-strazi-in-sibiu-172502.html>

În: Tribuna, 19 octombrie 2023